

Lausunto Terrafame Oy:n Sotkamon kaivos- ja metallituotantoa koskevasta tarkkailuohjelmaesityksestä

YMPTEKLT 27.03.2023 § 48

267/11.01.00.03/2023

Ympäristötarkastaja

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Lapin ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kalatalousviranomaiset pyytävät Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa Terrafame Oy:n Sotkamon kaivos- ja metallituotannon tarkkailuohjelmaesityksestä (KAIELY/503/2022, LAPELY/4668/2018, POSELY/1936/2018).

Terrafame Oy on suomalainen monimetalliyhtiö, joka sijaitsee Sotkamon ja Kajaanin kuntien alueella noin 23 km Sotkamon keskustasta lounaaseen. Kaivospiirin pinta-ala on 60 km². Tuotantoalue sijaitsee Oulujoen ja Vuoksen vedenjakajalla. Pääosa alueen vesistä johdetaan nykyisin käsiteltynä purkuputkella Latosuon patoaltaalta Nuasjärveen. Lisäksi vesiä on mahdollisuus johtaa vanhoja purkureittejä pitkin Oulujoen ja Vuoksen vesistöihin.

Ympäristötarkkailulla tuotetaan tietoa Terrafamen toiminnan päästöistä ympäristöön ja päästöjen vaikutuksista ympäristön tilaan ja ihmisten viihtyvyyteen. Tarkkailuvelvoite perustuu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 20.6.2022 antamaan ympäristö- ja vesitalouslupaun nro 87/2022, akkukemikaalitehtaalle 20.1.2021 annettuun ympäristölupaun nro 5/2021, rikkivetylaitokselle 3.5.2018 annettuun ympäristölupaun nro 39/2018/1 sekä energiantuotantoyksiköille 26.10.2022 annettuun ympäristölupaun nro 133/2020. Tarkkailuohjelman päivityksen lähtökohtana on vuonna 2019 laadittu yhdistetty käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailun suunnitelma sekä akkukemikaalitehtaan tarkkailusuunnitelma vuodelta 2021.

Terrafame Oy:n toimittamassa tarkkailusuunnitelmassa on kuvattu käyttö- ja päästötarkkailu sekä ympäristövaikutusten tarkkailu. Käyttötarkkailuun sisältyy yleinen toiminnan tarkkailu, energiantuotantoyksiköiden tarkkailu sekä yhtiön oma ympäristön- ja vesijakeiden tarkkailu. Päästötarkkailu sisältää päästövesien ja sisäisten vesijakeiden tarkkailun, sekä ilmapäästöjen ja jätejakeiden tarkkailun. Ympäristövaikutusten tarkkailuun sisältyy pintavesien laadun tarkkailu, pintavesien biologinen tarkkailu, kalaston ja kalastuksen seuranta, sedimentin ja pohjavesien tarkkailu, biologinen tarkkailu maa-alueilla, ilmanlaadun seuranta, sekä melu- ja värinämittaukset.

Tarkkailusuunnitelmassa tarkkailua on kohdistettu erityisesti niille alueille, joilla on ympäristötarkkailun viime vuosien tulosten perusteella havaittu ympäristövaikutuksia. Lisäksi tarkkailupisteiden ja seuranta-alojen sijainnin suunnittelussa on huomioitu toiminnan laajentuminen vuoden 2022 ympäristölupapäätöksen sekä vireillä olevien sivukivialueen KL1 ja Kolmisopen hankkeen ympäristölupahakemusten mukaisesti. Uraanin

talteenotto on suunniteltu aloitettavan kesään 2024 mennessä, joten tarkkailuohjelma päivitetään uraanin talteenoton osalta ennen laitoksen käynnistymistä.

Lisätietoja asiasta antaa ympäristötarkastaja Teija Härkönen, puh. 044 750 2179 tai etunimi.sukunimi@sotkamo.fi

Tekninen johtaja
Ehdotus

Sotkamon kunnan ympäristö- ja tekninen lautakunta lausuu tarkkailuohjelmaesityksestä seuraavaa:

Terrafame Oy:n mukaan tarkkailupisteiden ja seuranta-alojen valinnassa on huomioitu myös Kolmisopen hankkeen vireillä oleva lupahakemus, joka on sitemmin jätetty tutkimatta aluehallintoviraston päätöksellä. Huomioitavaa onkin, josko tarkkailun painopistettä on kannattavaa siirtää Kolmisopen suuntaan tässä vaiheessa.

Tarkkailusuunnitelmassa todetaan, että päästövesien tarkkailun näytteet otetaan vain niiltä pisteiltä, joilta on näytteenottohetkellä juoksutusta vesistöihin. Näytteenotto tai vesien juoksutukset tulisi mahdollisuuksien mukaan ajoittaa siten, että mahdollisimman monella näytteenottopisteellä olisi juoksutusta purkuvesistöihin näytteenottohetkellä kattavan tuloksen saamiseksi ja tulosten vertailtavuuden parantamiseksi. Pintavesien tarkkailussa painotus on Nuasjärvellä, jonne on tarpeellista kohdentaa myös yhteistarkkailua muiden alueen toimijoiden kanssa kokonaisvaikutuksen havaitsemiseksi.

Terrafame Oy:n tehdas- ja kaivosalueella toimii myös kaksi ulkopuolisen urakoitsijan hallinnoimaa polttonesteen jakeluasemaa, jotka ovat Sotkamon kunnan ympäristönsuojelun valvomia kohteita. Myös jakeluasemien käyttötarkkailu ja häiriötilanteisiin varautuminen tulisi ottaa huomioon tarkkailusuunnitelmassa kokonaisuuden kannalta, vaikka kohteiden valvonta kuuluu kunnalle Terrafamen uuden ympäristölupapäätöksen myötä.

Pölytarkkailupisteiden sijoittaminen nykyistä edustavammille paikoille tuo luotettavaa tietoa pölyn leviämisestä sekä vaikutuksia lähimpiin häiriintyneisiin kohteisiin. Kaivoksen toimintaan liittyvä liikennöinti on kasvanut ja kasvaa edelleen, mistä syystä liikenteen aiheuttamien melu- ja pölyhaittojen tarkkailu olisi syytä sisällyttää tarkkailusuunnitelmaan laajemmin.

Tarkkailusuunnitelmassa kuvataan poikkeustilanteet ja suunnitelmasta poikkeaminen. Häiriötilanteisiin varautuminen ja luparajojen ylitysten ennaltaehkäisy on ehdottoman tärkeää myös jatkossa. Viranomaisten tiedottamisen poikkeuksellisia päästöjä aiheuttavista häiriötilanteista sekä muista vahingoista ja onnettomuuksista, jossa haitallisia aineita pääsee ympäristöön, tulee olla mahdollisimman viivytyksetöntä sekaannusten ja oikean tiedon saamiseksi. Rantavesinäytteenotto Nuas- ja Jormasjärvellä tulee sisällyttää uuteen tarkkailusuunnitelmaan.

Päätös

Lautakunta hyväksyi teknisen johtajan ehdotuksen.

Asiantuntijana tämän pykälän esittelyn aikana oli ympäristötarkastaja Teija Härkönen.

Otteet

Kainuun ELY-keskus
Pohjois-Savom ELY-keskus
Ympäristönsuojelu
